

Asia: VN/25733/2021

Luonnos Suomen digitaaliseksi kompassiksi

1. Kompassin tarkoitus

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

2. Haasteet ja mahdollisuudet

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

3. Tavoitteet

Lausuntonne osaamisen osa-alueen osalta

-

Lausuntonne infrastruktuurit-osa-alueen osalta

-

Lausuntonne yritykset-osa-alueen osalta

-

Lausuntonne julkisten palveluiden osa-alueen osalta

-

4. Avaintulokset

Lausuntonne osaamisen osa-alueen osalta

-

Lausuntonne infrastruktuurit-osa-alueen osalta

-

Lausuntonne yritykset-osa-alueen osalta

-

Lausuntonne julkisten palveluiden osa-alueen osalta

-

5. Mittarit

Lausuntonne osaamisen osa-alueen osalta

-

Lausuntonne infrastruktuurit-osa-alueen osalta

-

Lausuntonne yritykset-osa-alueen osalta

-

Lausuntonne julkisten palveluiden osa-alueen osalta

-

6. Tuloksellisuuden seuranta ja yhteiskunnallisten vaikutusten arviointi

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

7. Muut huomiot digikompassiluonnoksesta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Digitalisaatio ja datatalous muuttavat maailmaa. Kansalaisopistojen liitto kiittää Valtioneuvostoa vuoteen 2030 ulottuvan digitaalisen kompassin luonnoksen huolellisesta laatisemisesta. Digimurroksessa arvot ja periaatteet saavat keskeisesti ohjaavan roolin siinä, millaista digitaalista yhteiskuntaa halutaan tavoitella ja millaisilla reunaehdoilla uusien teknologioiden luomia mahdollisuuksia käytetään.

Suomi on luottamusyhteiskunta, jossa julkinen, yksityinen ja kolmas sektori tekevät tiivistä yhteistyötä uusien toimintatapojen luomiseksi myös digitalisaatiota koskien. On tärkeää luoda eri toimialoille ulottuvia, konkreettisia ja laaja-alaisia keinoja edistää digitalisaatiota sekä välttää yksittäisiä alakohtaisia ratkaisuja, jotka puolestaan vaikeuttaisivat tulevaisuuden palvelukokonaisuuksien kehittämistä ja yhteistoimivuutta. Tärkeää on myös ymmärtää, että digitalisaatio ei ole vaan teknistä kehittämistä vaan ennen kaikkea toiminnan ja prosessien kehittämistä ja toteuttamista uusista lähtökohdista. Tarvitaan siis vahvaa muutosjohtamista, toimintakulttuurien uudistamista sekä kokeilevia lähestymistapoja.

Digitalisaation kasvaessa on varmistuttava siitä, että kaikilla (myös kaikenikäisillä) kansalaisilla on aito mahdollisuus osallistua digitaaliseen yhteiskuntaan. Riittävät digitaidot ovat uusi kansalaistaito, jolla varmistetaan, etteivät ihmiset jää sivuun ja syrjäydy yhteiskunnan yleisestä kehityksestä.

Turvallisuutta haastetaan uusilla tavoilla digitaalisessa ympäristössä. Kybertoimintaympäristö on muuttunut pysyvästi sekä siihen liittyvä uhkakenttä laajentunut merkittävästi. Digikompassin Osaaminen -kokonaisuuden (tieto- ja viestintätekniikan asiantuntijuuden lisääminen ja kansalaisten digitaalisten perustaitojen vahvistaminen) avulla vastataan myös tähän haasteeseen. Riittävän korkeatasoille osaamisella ja laajalla sivistyksellä vastataan digitaalisesti kyvykkään Suomen rakentamiseen. Kansalaisopistot ovat mielellään mukana näitä tavoitteita edistämässä.

Kansalaisopistojen liitto jakaa kompassin strategiset tavoitteet myös sitä, että kansalaisilla ja yksilöillä on valmiudet digimaailmassa toimimiseen ja kanssakäymiseen, kyberturvallisuus on koko yhteiskunnan läpäisevä kansalaistaito ja väestön digitaaliset perustaidot ovat maailman huippua. Näihin eri puolilla maata sijaitsevilla kansalaisopistoilla on ollut, on ja tulee olemaan koulutustensa, kurssiensa sekä antamansa digituen ja neuvonnan kautta paljon annettavaa, mutta työsarkaakin on paljon edessä. Yli 75-vuotiaiden määrä on Suomessa selkeässä kasvussa: joukkoon mahtuu paljon myös digitaidottomia henkilöitä. Koronapandemian keskeisiä vaikutuksia on muun muassa verkko-opetuksen määrän 18-kertaistuminen noin 7500 opetustunnista noin 146 000 opetustuntiin vuosien 2019–2020 välillä kansalaisopistokentällä.

Vuosina 2018–2021 toteutettu hanke aikuisten perus- ja digitaitojen kehittämiseen oli suuri menestys kansalaisopistoissa. Digiakauden taidot -ohjelman tarkoituksena oli ehkäistä eriarvoisuutta, antaa myönteisiä oppimiskokemuksia ja vahvistaa nykypäivän kansalaistaitoja. Koulutusten kohderyhmänä olivat tukea digitaitoihin tarvitsevat aikuiset mm. työttömät, eläkeläiset sekä maahanmuuttajat. Liiton mielestä osaamisen kehittämisen ja jatkuvan oppimisen hengessä on tärkeää kyetä tarjoamaan kaikille mahdollisuus pitää perustaitonsa kunnossa. Opiskelijoille maksuttomilla kursseilla kansalaisopistot pyrkivät tuomaan oppimisen edellytykset jokaisen saataville. Koulutushankkeissa hyödynnettiin myös etsivää ja hakevaa työtä sekä järjestettiin yhtenäisen Kansalaisen digitaidot -teeman mukaista koulutusta myös sivukylillä eri puolilla Suomea. On selvää, että digiopetusta ja -tukea tarvitaan kuitenkin myös jatkossa valtavasti lisää eri puolilla Suomea.

Seuraava kansalaisopistokenttään ja digikompassiin liittyvä, haltuun otettava kokonaisuus on mediakasvatuksen ja digitaalisen informaatiolukutaidon opettajien täydennyskouluttaminen ja koulutusten kehittäminen. Ne vaativat aikuisten medialukutaidon edistämisen työkalupakin kokonaisvaltaista jalkauttamista, yhteistyön ja verkostoitumisen tiivistämistä, mediakasvatuksen tunnettuuden edistämistä, tutkimustulosten hyödyntämistä ja vaikuttavuuden seuraamista. Tavoitteessa onnistuminen on koko Suomen yhteinen haaste.

Nuottanen Jaana
Kansalaisopistojen liitto KoL